

Návrh základných požiadaviek z hudobnej výchovy pre 2. stupeň ZŠ

Úvod

Hudobná výchova na 2. stupni základnej školy vychádza z úrovne hudobno-estetického rozvoja, ktorú žiaci dosiahli na 1. stupni ZŠ. Nadväzuje na uvedomené hrové osvojovanie hudby v 1. - 4. ročníku, postupne vedie žiakov od didaktickej interakčnej hudobnej hry k rozvoju hudobnej predstavivosti, fantázie a tvorivých prístupov k hudbe.

Pôsobenie hudobnej výchovy sa uskutočňuje v aktívnych a tvorivých estetických prístupoch detí k hudbe v jednotlivých hudobných činnostiach s dôrazom na estetický zážitok. Jednotlivé hudobné činnosti sa pritom navzájom podmieňujú a vo svojich účinkoch posilňujú. Vytvára sa tak základ pre formovanie estetického, citového a morálneho základu osobnosti žiaka, utváranie a rozvíjanie hudobno-estetických schopností, zručností, návykov a skúseností žiakov, formujú sa ich základné poznatky, vedomosti a názory nevyhnutné na uvedomené vnímanie hudby a na aktívny hudobný prejav, najmä kultivovaný spev.

V predmete hudobná výchova na 2. stupni ZŠ učebné osnovy nekladú dôraz na množstvo vedomostí, ktoré si žiaci majú osvojiť. Tak ako na 1. stupni ZŠ aj na 2. stupni sa poznatky a náukové prvky, hudobná gramotnosť vynárajú a budujú postupne ako dôsledok aktívnych hudobných činností a vyplývajú z nich. Sú dôležité len do tej miery, do akej sú nevyhnutné pre aktívny hudobný prejav a vedomé chápanie základných zákonitostí hudby pri zaoberaní sa hudobným materiálom. Preto pojmy na osvojenie nie sú určené na definovanie. Žiak však chápe ich význam, používa ich pri komunikácii v hudobných činnostiach a pri vyjadrovaní svojich hudobných zážitkov. Sú iba prostriedkom na osvojenie si obsahu z hľadiska definovaných cieľov predmetu. Z toho dôvodu **úroveň osvojenia nemožno objektívne merať prostredníctvom testov.**

Ciele hudobnej výchovy aj na 2. stupni ZŠ zdôrazňujú nonkognitívnu zložku výchovno-vzdelávacieho procesu s dôrazom na sebauvedomovanie, sebauvedomovanie a sebareflexiu osobnosti žiaka a kultivovanie jeho citu, porozumenia a solidarity pre ochranu prírody i kultúrnych hodnôt. Dôležitou súčasťou je utváranie vlastných postojov prostredníctvom rozmanitých hudobných činností.

Aktívna a tvorivá práca so žiakmi je zameraná na rozvíjanie tých hudobných činností, ktoré podporujú celkovú hudobnosť žiakov, záujem žiakov o hudbu, individuálne schopnosti, emocionálnu inteligenciu a tvorivé myslenie so zameraním na špecifiká ich rodinnej a regionálnej hudobnej skúsenosti a schopnosti využiť návyky a zručnosti pri prehlbovaní hudobného zážitku.

Žiaci by si mali osvojiť v 5. a 6. ročníku minimálne 15 piesní, v 7., 8. a 9. ročníku minimálne 12 piesní (viac ľudových a regionálnych), v 5. - 6. ročníku pracovať minimálne s 8 skladbami na počúvanie, v 7.- 9. roč. s 10 skladbami na počúvanie, vytvoriť minimálne jeden hudobno-dramatický celok každý rok.

Hudobné činnosti spevácke, inštrumentálne, hudobno-pohybové, percepčné, hudobno-dramatické sú uvádzané kvôli prehl'adnosti zvlášť. Vo výchovno-vzdelávacom procese sú však navzájom prepojené a nadväzujú na seba.

Obsah

V každom ročníku pozostáva z:

* hudobného materiálu - ľudové a umelé piesne s rôznou tematikou, z rôznych regiónov Slovenska, hymnické piesne, piesne, skladby a úryvky zo skladieb rôznych druhov a žánrov,

slovenské a iných národov, hudobná rozprávka, hudobný príbeh, hudobno-dramatická tvorba slovenských a svetových autorov, vokálna a inštrumentálna tvorba slovenských a svetových autorov, hudba k filmom a rozhlasovým hrám, k športovej produkcii, koncerty, opera, opereta, muzikál, revue, klasický balet, výrazový tanec, kantáta, tance slovenské a inonárodné, populárna hudba, džezová hudba, drobnosti majstrov, hudobno-dramatické hry a príbehy,
* sústavy hudobných činností speváckych, inštrumentálnych, percepčných a hudobno-pohybových, hudobno-dramatických a hudobných pojmov vyvedených z hudobného materiálu.

Požiadavky na zručnosti a vedomosti v 5., 6., 7., 8. a 9. ročníku

Vokálne činnosti

- * čistý, kultivovaný spev so zodpovedajúcim výrazom,
- * neustále zdokonaľovanie správnych speváckych návykov, viazanie tónov, predlžovanie výdychu v piesňach jednohlasných, dvojhlasných, piesňach s prvkami trojhlasu so zodpovedajúcim výrazom a zreteľom na hlasové dispozície a hlasovú hygienu,
- * uplatňovanie elementárnych taktovacích pohybov pri speve, rôznych hudobno-pohybových a vokálnych vyjadrení rytmu,
- * pri nácviku piesní sledovanie pohybu melódie v notovom zápise,
- * intonovanie v tonálnom durovom rade (c1 - c2) na solmizačné slabiky s využitím ďalších pomocných prostriedkov vokálnej intonácie, od 6. ročníka intonovanie v diatonických melodických útvaroch durového a molového tónorodu na solmizačné slabiky.
- * spev slovenskej hymny.

Inštrumentálne činnosti

- * rytmizácia jednoduchých inštrumentálnych sprievodov k piesňam na detských hudobných nástrojoch v dvoj-, troj-, štvordobom takte, vrátane synkopy, bodkovaného rytmu, od 6. ročníka aj s inými osvojenými rytmickými prvkami,
- * hranie jednoduchých sprievodov k piesňam na detských hudobných nástrojoch s využitím predohry, dohry (6.roč.), medzihry (7. roč.),
- * jednoduché sprevádzanie piesní na melodických hudobných nástrojoch s využitím T a D v dur a mol, od 8. ročníka s využitím tonického akordu v durovom a molovom tónorode,
- * rozlišovanie dvojdielnych (od 7. ročníka aj troj a viacdielnych) piesní a skladieb na zvukovo kontrastných hudobných nástrojoch,
- * sprevádzanie piesne na rytmických a melodických hudobných nástrojoch s využitím poznatkov o hudobných formách, výrazových prostriedkoch hudby, diatoniky, akordov v durovom a molovom tónorode (9. roč.),
- * vyjadrenie nálady a charakteru piesne, úryvku alebo skladby na detských hudobných nástrojoch (5. - 9. roč.).

Percepčné činnosti

- * sluchové rozlišovanie piesní, skladieb a úryvkov zo skladieb rôznych druhov a žánrov (5. roč.),
- * sluchové rozlišovanie ľudového spevu a ľudových hudieb z rôznych folklórnych oblastí Slovenska (5. roč.),
- * sluchové rozlišovanie jednotlivých hudobných žánrov na základe ich charakteristických znakov (od 6.roč.),
- * sluchové rozlišovanie árie, recitatívu, zboru (6. roč.),
- * sluchové rozlišovanie hudobných nástrojov v orchestri (6. roč.),

- * verbalizácia hudobného zážitku z počúvanej hudby, výtvarné, hudobno-pohybové, literárne vyjadrenie hudobného zážitku (5.- 9. roč.),
- * charakterizácia základných črt daných slohovými obdobiami - hudba najstarších čias, baroko, klasicizmus na základe počúvaných skladieb (od 7. roč.),
- * charakterizácia základných črt daných slohovými obdobiami od hudby romantizmu po hudbu 20. storočia na základe počúvaných skladieb (od 8. roč.)
- * charakterizácia hudobno-dramatickej tvorby slovenských a svetových autorov, vokálnej, inštrumentálnej tvorby podľa zamerania, drobností majstrov, koncertov na základe počúvaných skladieb (9.roč.),
- * charakterizácia základných typov džezovej a populárnej hudby na základe počúvaných skladieb (9. roč.),
- * využitie vhodných miest v hudobných skladbách na spoluúčasť so spevom, inštrumentálnou hrou, pohybom, kreslením, recitáciou a stvárnením hudobno-dramatického prejavu (5. - 9. roč.),
- * verbalizácia hudobného zážitku, hodnotenie a porovnávanie počúvaných skladieb (5. - 9. roč.).

Hudobno-pohybové činnosti

- * pohybové stvárnenie výrazu a nálady piesne a hudobnej skladby, od 6. ročníka zmena tempa, rytmu, dynamiky v súlade s charakterom piesne alebo skladby,
- * pohybové stvárnenie rôznych rytmických hodnôt z nôt celých, polových, štvrtových, osminových, šestnástinových a príslušných pomlčiek, rôznych zmien rytmu, tempa, dynamiky (5.- 9. roč.),
- * taktovanie piesní a úryvkov zo skladieb v 2/4, 3/4 a 4/4 takte (od 5. roč.),
- * vyjadrenie rytmickej a výrazovej stránky piesní a skladieb určených na počúvanie hudobným pohybom (tanečnými krokmi, výrazovou hudobno-pohybovou kreáciou, hrou na tele), (5.- 9. roč.),
- * osvojenie si choreografie ľudového tanca (5. roč.),
- * pohybové stvárnenie základných krokov pochodu, polky, valčika, mazúrky (od 6. roč.),
- * sprevádzanie piesne alebo úryvkov zo skladieb taktovaním (5.- 9. roč.),
- * pohybové vyjadrenie a odlíšenie hudobných foriem (jednodielna, dvojdielna, trojdielna, rondo, variácia témy), (od 7. ročníka),
- * pohybové stvárnenie jednoduchej choreografie valčika, polky a inonárodného tanca (od 8. roč.).

Hudobno-dramatické činnosti

- * využitie vhodných miest v hudobných skladbách na spoluúčasť so spevom, inštrumentálnou hrou, pohybom, kreslením, recitáciou s uplatňovaním doterajších poznatkov na stvárnenie hudobnej rozprávky, hudobného príbehu, hudobného divadla, hudobnej dielne s komplexným hudobno-dramatickým prejavom.

Návrh vypracovala:

Mgr. Elena Manicová
ŠPÚ Bratislava

Štátny pedagogický ústav, Pluhová 8, 830 00 Bratislava

Slovné hodnotenie vo výchovných predmetoch

Vážené kolegyně, kolegovia,
nakoľko v našom školstve prebiehajú neustále zmeny, ktoré si vyžadujú aj Vašu aktívnu spoluprácu, prosíme Vás o vyplnenie predložených dvoch otázok s vybratím a zakrúžkovaním jednej odpovede a vyjadrenie Vášho názoru na uplatňovanie alternatívneho slovného hodnotenia vo výchovných predmetoch na druhom stupni ZŠ. V ŠPÚ riešime problematiku slovného hodnotenia na 2. stupni ZŠ na základe požiadaviek učiteľskej verejnosti. Zároveň však chceme, aby sa neznižovala vážnosť týchto predmetov a aby sa nedostali na pokraj záujmu učiteľov, žiakov aj rodičov. Preto nás zaujíma Váš názor na daný problém. Ďakujeme za spoluprácu.

1. V slovnom hodnotení výchovných predmetov na 2. stupni ZŠ slovo „absolvoval“ je podľa Vás:

- a) správne
- b) nesprávne

Prosíme, zdôvodnite Váš názor:

2. Aký máte názor na alternatívne opisné slovné hodnotenie výchovných predmetov na vysvedčení?

- a) súhlasím
- b) nesúhlasím

Prosíme, zdôvodnite Váš názor:

Štátny pedagogický ústav, Pluhová 8, 830 00 Bratislava

Základné požiadavky z hudobnej výchovy pre 2. stupeň ZŠ
z výtvarnej výchovy (nehodiace sa škrtnite)

N á v r a t k a

Prosíme, vyplňte tieto údaje a pošlite spolu s Vašimi pripomienkami:

Hodnotí sa v škole (úplná adresa a PSČ):.....

Meno a priezvisko učiteľa Vzdelanie Aprobácia Dĺžka pedagog. praxe

.....
.....
.....

Štátny pedagogický ústav, Pluhová 8, 830 00 Bratislava

Základné požiadavky z hudobnej výchovy pre 2. stupeň ZŠ
z výtvarnej výchovy (nehodiace sa škrtnite)

N á v r a t k a

Prosíme, vyplňte tieto údaje a pošlite spolu s Vašimi pripomienkami:

Hodnotí sa v škole (úplná adresa a PSČ):.....

Meno a priezvisko učiteľa Vzdelanie Aprobácia Dĺžka pedagog. praxe

.....
.....
.....
Štátny pedagogický ústav, Pluhová 8, 830 00 Bratislava

Základné požiadavky z hudobnej výchovy pre 2. stupeň ZŠ
z výtvarnej výchovy (nehodiace sa škrtnite)

N á v r a t k a

Prosíme, vyplňte tieto údaje a pošlite spolu s Vašimi pripomienkami:

Hodnotí sa v škole (úplná adresa a PSC):.....
.....

Meno a priezvisko učiteľa Vzdelanie Aprobácia Dĺžka pedagog. praxe
.....
.....
.....

Adresár vybraných základných škôl na pripomienkovanie základných požiadaviek z Hv a VV
na 2. stupni ZŠ

Kraj Bratislava

1. ZŠ, Ul. Česká č. 10, 831 03 Bratislava 3
2. ZŠ, Ul. Gessayova č. 2, 851 07 Bratislava 5
3. ZŠ, Ul. Bilíkova 34, 841 01 Bratislava 42
4. ZŠ Jána de La Salle, Ul. Detsianska, 831 06 Bratislava 35
5. ZŠ, Ul. Vazovova 4, 811 07 Bratislava 1
6. ZŠ, Ul. Nevädzová 2, 821 01 Bratislava 2
7. ZŠ, Ul. Pankúchova 4, 851 04 Bratislava 5
8. ZŠ, Ul. Štúrova 34, 900 01 Modra
9. ZŠ, Ul. Záhorácka 95, 901 26 Malacky
10. ZŠ, Ul. Mallého, 909 01 Skalica

Trnavský kraj

11. ZŠ, Sídliisko Sever, 924 00 Galanta
12. ZŠ, Ul. Jilemnického 11, 929 01 Dunajská Streda
13. ZŠ, Nám. 1. mája 3, 922 05 Chtelnica

Trenčiansky kraj

14. ZŠ, Ul. Viestova 1, 907 01 Myjava
15. ZŠ, súkromná, Veľká Okružná 19, 958 01 Partizánske
16. ZŠ, Ul. Hviezdoslavova, 019 01 Ilava

Nitriansky kraj

17. ZŠ, Ul. Saratovská 85, 934 80 Levice
18. ZŠ Benkova 17, 949 01 Nitra
19. ZŠ, 956 07 Veľké Ripňany č. 528, okr. Topoľčany

Žilinský kraj

20. ZŠ, Ul. Bajzova 2, 013 51 Predmier, okr. Bytča

21. ZŠ, Horný Kelčov, č. 658, 023 55 Vysoká nad Kysucou, okr. Čadca

22. ZŠ, Ul. Hollého č. 66, 010 01 Žilina

Banskobystrický kraj

23. ZŠ, Jaseňová 7 - Podlavice, 975 90 Banská Bystrica

24. ZŠ, Ul. Riečna 27 984 01 Lučenec - Vidiná

25. ZŠ, Ul. Hviezdoslavova 1, 050 01 Revúca

Prešovský kraj

26. ZŠ, Ul. Letná, 058 01 Poprad

27. ZŠ, Ul. Komenského č. 6, 064 01 Stará Ľubovňa

28. ZŠ, Májové námestie, 080 01 Prešov

29. ZŠ Ul. Laborecká, 066 01 Humenné

Košický kraj

30. ZŠ, Ul. Krosnianska 4, 040 22 Košice

31. ZŠ, Ul. Komenského 2, 075 01 Trebišov

32. ZŠ, Ul. zeleného stromu, 048 01 Rožňava